
Creativity by Random Word

การทดลองใช้ Creativity Tools ที่ละน้อยขึ้น จะได้ผลดีกว่าความพยายามที่จะให้ใช้ Creativity Tools หลายๆ ชิ้นในวันเดียว ในการประชุมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร HA สำหรับผู้บริหารเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2548 จึงได้แนะนำให้ใช้ tools เพียง 3 อย่าง คือ random words, การใช้มุมมองของคนอื่น และการแหกกฎ โดยให้ทำกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของหัวข้อ “การคิดนอกกรอบ” ซึ่งเกริ่นนำมาด้วยการถกกระทู้หาแก่น การทบทวนเป้าหมายและหาทางเลือกที่กว้างกว่าประเด็นที่สงสัยหรือประเด็นที่ขัดแย้ง การทำความเข้าใจแนวคิดพื้นฐาน และตามด้วยการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์

เทคนิค random words คือการสุ่มคำที่อยู่ในบัญชีรายการซึ่งอาจจะเป็นคำประเภทใดก็ได้ หรืออาจจะสุ่มจากพจนานุกรมก็ได้ แต่คำที่ใช้กระตุ้นได้ชัดเจนมักจะเป็นคำนาม แล้วนำคำที่สุ่มได้มาพิจารณาคุณลักษณะของคำคำนั้น เพื่อจุดประกายความคิดสร้างสรรค์

ในการฝึกใช้ random words พบว่าโดยทั่วไปกลุ่มมักจะเสียเวลาในการคิดถึงคุณลักษณะของคำที่สุ่มมาได้ค่อนข้างมาก แต่กลับไม่เกิดความคิดว่าจะใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะเหล่านั้นอย่างไร หลังจากพักเบรก มีผู้เข้าประชุมท่านหนึ่งเข้ามาถามว่าเมื่อได้ random word แล้ว จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร จึงได้ถามกลับไปว่าสุ่มได้คำอะไร และเลือกที่จะแก้ปัญหาอะไร ปรากฏว่าสุ่มได้คำว่า “นางฟ้า” และเป้าหมายคือการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ จึงคิดดังๆ ออกมาว่า “คำว่านางฟ้าทำให้นึกถึงนางฟ้าผู้สวยงาม ตัวเล็กๆ มีมนตร์วิเศษ เมื่อใดที่มีใครอธิษฐานก็สามารถไปหาได้ทันที” พอคิดดังๆ ออกมาถึงตรงนี้ก็เกิดคำตอบแวบขึ้นมาว่า บรรยากาศของการเรียนรู้ที่ดีน่าจะสร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้เมื่อต้องการ ไม่ว่าจะเป็นที่หน่วยงาน ที่ห้องพัก ที่กินข้าว ที่ห้องสมุด ฯลฯ

และเมื่อขอให้กลุ่มนำเสนอผลงาน ปรากฏว่ากลุ่มหนึ่งสุ่มได้คำว่า “แฮมเปญ” ก็คุยกัน สนุกสนานว่า แฮมเปญทำให้คิดถึงรสชาติอร่อย มีความชุ่มฉ่ำ การเฉลิมฉลอง แต่ทีมหยุดอยู่เพียงคุณลักษณะ ไม่มีการเชื่อมต่อไปสู่โอกาสที่จะนำคุณลักษณะดังกล่าวไปใช้กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถ้าทีมจะเชื่อมต่อกับเป้าหมายของทีมที่ต้องการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ ก็สามารถใช้การเฉลิมฉลองเมื่อประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จเล็กๆ หรือความสำเร็จใหญ่ๆ

จากประสบการณ์นี้ทำให้เกิดข้อแนะนำสำหรับการใช้ random words ในการจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

1. แบ่งสมาชิกในทีมเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งทำหน้าที่พรรณนาถึงคุณลักษณะของคำที่สุ่มมาได้ อีกกลุ่มหนึ่งคอยฟังอย่างตั้งใจ และตระหนักในเป้าหมายของทีมอยู่ในใจว่าจะหาวิธีการที่สร้างสรรค์เพื่อทำอะไร

2. เมื่อไรก็ตามที่กลุ่มที่สองฟังแล้วเกิดอาการ “ปึงแว็บ” ขึ้นมาในใจว่าคุณลักษณะที่เพื่อนกำลังพูดถึงนั้นน่าจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ ให้รีบจดบันทึกไว้ และนำเสนอต่อที่ประชุมเมื่อกลุ่มแรกพรรณาคุณลักษณะทั้งหลายหมดสิ้นแล้ว

3. ความคิดที่ปึงแว็บขึ้นมา เป็นเพียงความคิดเบื้องต้น เป็นเพียงแนวทาง เช่น การเฉลิมฉลองการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกโอกาส ทีมจะต้องช่วยกันคิดต่อว่าจะออกแบบระบบหรือกิจกรรมตามแนวทางดังกล่าวอย่างไร เพื่อให้เกิดความชัดเจน สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และพัฒนาความคิดต่อไปได้

นพ.อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล

2 พฤศจิกายน 2548